

ROZSUDOK V MENE SLOVENSKEJ REPUBLIKY

Krajský súd v Bratislave v senáte zloženom z predsedu senátu JUDr. Martina Murgaša a sudcov JUDr. Aleny Svetlovskej a JUDr. Juraja Mateju v právnej veci žalobcu: **Ing. Miloš Tesák**, bytom Lutila, Podhorská ul. č. 31, zast. advokátom JUDr. Jánom Čarnogurským, Dostojevského rad č. 1, Bratislava, proti žalovaným: **1/ Ústav pamäti národa**, Nám. SNP č. 28, Bratislava, **2/ Slovenská republika, zast. Ministerstvom vnútra SR**, Pribinova ul. č. 2, Bratislava, **o ochranu osobnosti**, na odvolanie žalobcu proti rozsudku Okresného súdu Bratislava II z 23. októbra 2006 č. k. 45C 199/05-155 a proti uzneseniu zo 14. decembra 2006 č. k. 45C 199/05- 153, rozhodol

t a k t o:

Napadnutý rozsudok súdu prvého stupňa sa **m e n í** tak, že sa určuje, že žalobca je neoprávnene evidovaný v registračných protokoloch bývalej ŠTB ako jej agent a žalovaný 1/ je povinný zverejniť výrok rozsudku na svojej internetovej stránke do 3 dní.

V časti, ktorou bola zamietnutá žaloba o uloženie povinnosti žalovanému 1/ v registračnom protokole pri mene žalobcu uviesť poznámku o súdnom rozhodnutí, sa napadnutý rozsudok **z r u š u j e** a konanie sa v tejto časti **z a s t a v u j e**.

V časti, ktorou bola žaloba voči žalovanému 2/ zamietnutá, sa napadnutý rozsudok **p o t v r d z u j e**.

V časti, v ktorej sa žalobca domáhal určenia, že vedome nespolupracoval s bývalou ŠTB ako jej tajný spolupracovník, sa späťvzatie žaloby **p r i p ú š ť a**, napadnutý rozsudok sa v tejto časti **z r u š u j e** a konanie sa v tejto časti **z a s t a v u j e**.

Žalovaný 1/ je povinný nahradiť žalobcovi k rukám advokáta JUDr. Jána Čarnogurského trov konania 905,84 eur do 3 dní.

Žalovanému 2/ sa nepriznáva náhrada trov odvolacieho konania.

Napadnuté uznesenie súdu prvého stupňa sa **z r u š u j e**.

Žalovaný 1/ je povinný nahradiť štátu na účet Okresného súdu Bratislava II trov konania 13,27 eur do 3 dní.

Žalovaný 1/ je povinný nahradiť štátu na účet Krajského súdu v Bratislave trov konania 27,99 eur do 3 dní.

O d ô v o d n e n i e :

Napadnutým rozsudkom súd prvého stupňa zamietol žalobu, ktorou sa žalobca domáhal určenia, že je neoprávnene evidovaný v registračných protokoloch bývalej ŠTB ako agent, určenia, že vedome nespolupracoval s ŠTB ako jej tajný spolupracovník, uloženia povinnosti žalovanému 1/ zverejniť výrok rozsudku na svojej internetovej stránke a v registračnom protokole pri mene uviesť poznámku o súdnom rozhodnutí. Žalovaným 1/, 2/ súd prvého stupňa nepriznal náhradu trov konania.

Súd prvého stupňa vykonaným dokazovaním zistil, že žalobca bol od 21.11.1989 vedený v zozname spolupracovníkov ŠTB pod registračným číslom 17972 ako agent pod krycím menom „Kopčan“. Zväzok žalobcu bol založený v roku 1987, pôvodne obsahoval 122 listov, z toho sa zachovalo 22 listov. Žalovaný 1/ prevzal do svojho vlastníctva zväzky bývalej štátnej bezpečnosti, ktoré sa stali archívnymi dokumentmi a nakladanie s nimi sa riadi Zákonom o pamäti národa a zákonom o archívnictve. Preto aj registračné protokoly sa zverejňujú ako archívne dokumenty, ktoré nemajú povahu evidenčných systémov. Z tohto skutkového stavu súd prvého stupňa vyvodil záver, že žaloba nie je dôvodná. Účelom Zákona o pamäti národa (zák. č. 553/2002 Z.z.) je zverejnenie údajov o vykonávateľoch prenasledovania osôb a potláčania politických práv a slobôd prostredníctvom represívnych zložiek totalitného štátu. Z toho však nemožno vyvodiť, že by účelom tohto zákona bolo aj zverejňovanie údajov o osobách, ktoré boli neoprávnene evidované ako spolupracovníci bývalej ŠTB. Zverejnenie mena osoby neoprávnene evidovanej ako spolupracovník ŠTB v zozname týchto spolupracovníkov je spôsobilé zasiahnuť do cti postihnutej osoby. Na tom nič nemení ani ust. § 26 ods. 3 Zákona o pamäti národa, podľa ktorého Ústav pamäti národa nie je povinný overovať, či údaje obsiahnuté v dokumente a získané do informačného systému dokumentov zo

zachovaných evidenčných pomôcok sú presné alebo pravdivé. Toto ustanovenie má ten význam, že v spore o ochranu osobnosti dôkazné bremeno zafažuje toho, kto sa domáha ochrany osobnosti, ktorý musí preukázať, že informácia v sprístupnenom zväzku je nepravdivá, pretože so štátnou bezpečnosťou v skutočnosti nespolupracoval, takže jeho evidencia ako spolupracovníka bývalej štátnej bezpečnosti je neoprávnená. V prejednávanej veci žalobca nepreukázal neoprávnenosť svojej evidencie. Svedok Ondrej Uram – bývalý príslušník ŠTB, ktorý so žalobcom prichádzal do styku, vypovedal, že žalobca súhlasil so spolupracou a jeho odmietavý postoj sa týkal iba písomného záväzku k spolupráci, neodmietol však poskytovať informácie. V tejto súvislosti je bez významu tvrdenie žalobcu, že neexistuje jeho písomný záväzok k spolupráci a že informácie, ktoré získala ŠTB od žalobcu sa týkali iba ekonomiky. V zmysle Smernice pre prácu so spolupracovníkmi kontrarozviedky z roku 1978 sa totiž písomný záväzok nevyžadoval a jednou z úloh, na ktoré bol agent pri svojej činnosti využívaný, bolo i plnenie úloh pri ochrane československej ekonomiky (čl. 13 ods. 1 písm. f/ smernice). Rovnako je bez významu i skutočnosť, že zväzok žalobcu neobsahuje žiadne informácie o tom, aké konkrétne úlohy žalobca ako agent plnil. Predmetom konania totiž nie je skúmanie kvality, resp. rozsahu žalobcom poskytovaných informácií, ale skutočnosť, či žalobca bol oprávnené evidovaný ako agent štátnej bezpečnosti. S poukazom na tieto závery súd prvého stupňa žalobu proti žalovanému 1/ zamietol. V súvislosti so žalovaným 1/ súd prvého stupňa poukázal tiež na to, že pri posudzovaní jeho pasívnej legitímácie vychádzal z toho, že je vlastníkom dokumentov o činnosti bezpečnostných zložiek štátu, ktoré sú predmetom zverejnenia podľa Zákona o pamäti národa a disponuje s týmito dokumentmi. Nie je podstatné, kto bol pôvodcom zásahu do osobnostných práv žalobcu, ale podstatné je to, kto zasahuje do osobnostných práv v súčasnosti, teda kto disponuje materiálom, ktorý obsahuje nepravdivé údaje o registrácii dotknutej osoby. Zamietnutie žaloby proti žalovanému 2/ súd prvého stupňa odôvodnil nedostatkom jeho pasívnej vecnej legitímácie v konaní. O trovách konania súd prvého stupňa rozhodol podľa § 142 ods. 1 O.s.p. a úspešným žalovaným ich náhradu nepriznal, pretože im v konaní žiadne trovy nevznikli.

Proti tomuto rozhodnutiu podal odvolanie žalobca. Navrhol, aby odvolací súd napadnutý rozsudok zmenil tak, že žalobe vyhovie. Vytkol súdu prvého stupňa, že svoje rozhodnutie založil na svedeckej výpovedi Ondreja Urama - príslušníka bývalej ŠTB, čiže človeka, na ktorého sa hľadí ako na príslušníka zločineckej organizácie. Ďalej žalobca poukázal na to, že odmietol podpísať záväzok spolupráce s ŠTB. Koncom roku 1986 sa v pracovni vedúceho pre zvláštne úlohy stretol s neznámou osobou, nevedel, že ide o príslušníka ŠTB. Ten mu oznámil, že je povinný podávať informácie z rokovaní so západnými firmami v prípade, ak by niekto z ich zástupcov niekoho kontaktoval alebo by sa dialo niečo protištátne.

V priebehu rokov 1986 – 1987 sa takéto stretnutia uskutočnili maximálne 5 krát, žalobca vždy povedal, že sa nič neudialo a o ničom nevie. Otázky svedka Urama sa vždy týkali iba rokovaní o hospodárskych dodávkach do Závodov SNP v Žiari nad Hronom, žalobca vždy odpovedal negatívne. V novembri 1989 ho svedok Uram s jeho nadriadeným Krištofíkom vzali do auta, vyviezli ho za Žiar nad Hronom a povedali mu, že si ho vytipovali ako spolupracovníka. On im povedal, že sa necíti byť s nimi v žiadnom stupni spolupráce. Podľa svedka Urama na tomto stretnutí súhlasil, že bude spolupracovať tak, ako doposiaľ. Ak by aj bol súhlasil, že bude spolupracovať ako doposiaľ, nebola to spolupráca týkajúca sa odhaľovania protištátnej trestnej činnosti, ako to vyžadoval čl. 12 Smernice MV ČSSR č. 3/1978. Práve z hľadiska tejto smernice bolo jeho zaevidovanie ako agenta ŠTB neoprávnené. Pokiaľ by aj súhlasil so spoluprácou ako doposiaľ, čiže podávaním informácií o rokovaní o materiálových dodávkach do Závodov SNP v Žiari nad Hronom, mohol tak robiť vo vedomí, že je povinný tak robiť na základe vtedy platných predpisov. Ak toto svedok Uram a jeho nadriadený Krištofík považovali za súhlas so záväzkom stať sa tajným spolupracovníkom ŠTB, nezodpovedalo to vtedy platným predpisom a išlo o manipulovanú reprodukciu stretnutia do vtedajších materiálov ŠTB vypracovaných svedkom Uramom. Takéto zaevidovanie za tajného spolupracovníka ŠTB treba považovať za neoprávnené v zmysle rozhodnutia Najvyššieho súdu ČR R 18/96.

Žalovaný 1/ vo vyjadrení k odvolaniu navrhol, aby odvolací súd napadnutý rozsudok potvrdil.

Odvolací súd, ktorý bol viazaný rozsahom a dôvodmi odvolania (§ 212 ods. 1 O.s.p.), preskúmal napadnutý rozsudok, prejednal odvolanie podľa § 214 ods. 1 O.s.p. a dospel k záveru, že odvolanie je šťastí dôvodné.

V prejednávanej veci súd prvého stupňa zaujal stanovisko, že žalobca nepreukázal neoprávnenosť svojej evidencie v materiáloch ŠTB. Odvolací súd po doplnení dokazovania výsluchom žalobcu a svedkov Ondreja Urama, Alojza Krištofíka a Ing. Igora Zamboja dospel k záveru, že v konaní bolo preukázané, že žalobca je neoprávnené evidovaný v registračných protokoloch býv. ŠTB. Agent ŠTB bol vedomým spolupracovníkom ŠTB, pričom základom jeho spolupráce so štátnou bezpečnosťou bol tzv. viazací akt. V určitých prípadoch sa viazací akt síce nevyžadoval, ale agent v každom prípade so štátnou bezpečnosťou spolupracoval vedome. Z rozkazu Ministra vnútra ČSSR č 3/1978 „Smernice pre prácu so spolupracovníkmi kontrarozviedky“ vyplýva, že agent bol tajným spolupracovníkom, ktorý plnil úlohy pri odhaľovaní, rozpracovaní a dokumentovaní protištátnej trestnej činnosti a úlohy smerujúce k predchádzaniu a zabráneniu tejto trestnej činnosti (čl. 12 smernice). Konkretizácia úloh agenta bola obsiahnutá v č. 13 smernice.

Z výsluchu svedkov Ondreja Urama, Alojza Krištofíka a Ing. Igora Zamboja (všetko bývalí príslušníci ŠTB) vyplynulo, že žalobca bol evidovaný v materiáloch ŠTB ako dôverník a neskôr bol prevedený do kategórie kandidát tajnej spolupráce, pričom však samotný žalobca o tom nevedel. ŠTB žalobcovi neukladala žiadne úlohy. Ing. Igor Zamboj – dôstojník Krajskej správy ŠTB v Banskej Bystrici vypovedal, že založil na žalobcu zväzok ako na dôverníka, žalobca o tom nevedel a informácie nachádzajúce sa v tomto zväzku boli iba „akože“ od žalobcu, ale v skutočnosti boli z iných zdrojov. Poznatky, ktoré získala ŠTB zo závodu SNP v Žiari nad Hronom, sa týmto spôsobom museli „zoficiálniť“. Inými slovami, získané poznatky sa museli dať „akože“ do úst agentúrnej siete. Žalobca odmietol podpísať záväzok k spolupráci. Z výpovedí žalobcu a svedka Urama vyplynulo, že žalobca absolvoval niekoľko schôdzok s Uramom, na ktorých mu Uram kládol všeobecné otázky ako napr. či mal niektorý zo zamestnancov závodu užšie kontakty so zamestnancami západných firiem pracujúcich v závode, ako prebiehajú rokovania s týmito firmami a pod. Žalobca svedkovi nikdy nič dôležité nepovedal, pričom ani nevedel, že Uram je príslušníkom ŠTB. V novembri 1989 sa Uram s Krištofíkom snažili žalobcu získať k spolupráci s ŠTB, žalobca to však odmietol.

Z tohto skutkového stavu podľa názoru odvolacieho súdu možno vyvodíť, že žalobca nebol agentom ŠTB. Jeho evidencia v materiáloch ŠTB v kategórii agent je preto neoprávneným zásahom do práva na ochranu jeho osobnosti objektívne spôsobilým privodiť ujmu na právach chránených ustanovením § 11 Obč. zák. Tento neoprávnený zásah do práva na ochranu osobnosti vykonal žalovaný 1/, keďže má v súčasnosti možnosť používať materiály býv. ŠTB. Odvolací súd si je vedomý toho, že žalovaný 1/ je zo zákona povinný zhromažďovať, spracovávať a zverejňovať údaje z materiálov ŠTB (§ 8 ods. 1 zák. č. 553/2002 Z.z.). Preto mu nemôže byť v konaní o ochranu osobnosti uložená povinnosť nezverejňovať materiály ŠTB, ale žalobca toto v prejednávanej veci ani nepožadoval. Zák. č. 553/2002 Z.z. síce ukladá žalovanému 1/ vyššie spomenuté povinnosti, ale treba trvať na tom, že aj v rámci ich plnenia musí žalovaný 1/ konať tak, aby to nebolo v rozpore s takými oprávnenými záujmami občana, na ktorých treba s ohľadom na zabezpečenie nedotknuteľnosti základu jeho osobnosti za všetkých okolností trvať.

Žaloba je dôvodná aj v časti, ktorou sa žalobca domáhal uloženia povinnosti žalovanému 1/ zverejniť výrok rozsudku na svojej internetovej stránke. Žalobcovi totiž v rámci ochrany osobnosti nemožno uprieť právo na to, aby výrok súdu o tom, že je neoprávnené evidovaný v materiáloch ŠTB, bol zverejnený rovnakým spôsobom, akým bol zverejnený neoprávnený zásah do jeho osobnosti.

Vzhľadom na to odvolací súd zmenil napadnutý rozsudok podľa § 220 O.s.p. tak, že v zmysle § 13 ods. 1 Obč. zák. určil, že žalobca je neoprávnene evidovaný v registračných protokoloch ŠTB ako jej agent a uložil žalovanému 1/ povinnosť zverejniť tento výrok na svojej internetovej stránke.

Odvolací súd je toho názoru, že zo zákona č. 553/2002 Z.z. a ani z iných právnych predpisov nevyplýva právomoc súdu akýmkoľvek spôsobom meniť alebo dopĺňať obsah registračných protokolov. V tejto časti teda konaniu bránil neodstrániteľný nedostatok podmienky konania – právomoci. Preto odvolací súd podľa § 221 ods. 1 písm. a/ O.s.p. zrušil rozsudok súdu prvého stupňa v časti, ktorou bola zamietnutá žaloba o uloženie povinnosti žalovanému 1/ v registračnom protokole pri mene žalobcu uviesť poznámku o súdnom rozhodnutí, a podľa ods. 2 tohto ustanovenia konanie v tejto časti zastavil (§ 104 ods. 1 v spojení s § 211 ods. 2 O.s.p.).

Keďže žalovanému 2/ v spore chýba pasívna vecná legitímácia (nie je nositeľom hmotnoprávnej povinnosti, ktorá je predmetom konania), odvolací súd napadnutý rozsudok potvrdil podľa § 219 ods. 1 O.s.p. v časti, ktorou bola žaloba proti nemu zamietnutá.

Žalobca v odvolacom konaní vzal žalobu späť v časti, ktorou sa domáhal určenia, že vedome nespolupracoval s bývalou Štátnou bezpečnosťou ako jej tajný spolupracovník. Odvolací súd v zmysle § 208 O.s.p. pripustil späťvzatie žaloby v tejto časti, zrušil napadnutý rozsudok v tejto časti a konanie v tejto časti zastavil.

O trovách konania medzi žalobcom a žalovaným 1/ odvolací súd rozhodol podľa § 142 ods. 1 O.s.p. v spojení s § 224 ods. 1 O.s.p. a priznal ich náhradu žalobcovi, ktorý mal v konaní úspech. Trovy konania pozostávajú zo súdneho poplatku za žalobu 2.000,- Sk a za odvolanie 5.000,- Sk a z trov právneho zastúpenia. Právny zástupca žalobcu vo veci vykonal 2 úkony právnej služby (prevzatie a príprava zastúpenia, žaloba) po 1.154,- Sk podľa § 11 ods. 1 vyhl. č. 655/2004 Z.z., 3 úkony právnej služby (účasť na pojednávaniach pred súdom prvého stupňa v dňoch 16.1.2006, 13.2.2006, 18.10.2006) po 1.260,- Sk, 1 úkon (odvolanie) za 1.371,- Sk, 1 úkon (účasť na pojednávaní pred odvolacím súdom dňa 3.7.2008) za 1.465,- Sk, 4 úkony (účasť na pojednávaniach pred odvolacím súdom v dňoch 23.4.2009, 2.7.2009, 22.10.2009, podanie z 20.7.2009) po 53,49 eur. Odmena právneho zástupcu žalobcu teda predstavuje 510,18 eur (1.154 x 2 = 2.308,- Sk; 1.260 x 3 = 3.780,- Sk; 2.308 + 3.780 + 1.371 + 1.465 = 8.924,- Sk = 296,22 eur; 53,49 x 4 = 213,96 eur; 296,22 + 213,96 = 510,18 eur). Keďže právny zástupca žalobcu je platiteľom DPH, odmenu treba v zmysle § 18 ods. 4 vyhl. č. 655/2004 Z.z. zvýšiť o 19 % DPH, teda o 96,93 eur. Napokon treba pripočítať rež. paušál 2 x 150,- Sk, 3 x 164,- Sk, 1 x 178,- Sk, 1 x 190,- Sk, 4 x 6,95 eur, čo je spolu 66,30 eur (2 x 150 = 300,- Sk; 3 x 164 = 492,- Sk; 300 + 492 =

$792 + 178 + 190 = 1.160,-$ Sk = 38,50 eur; $6,95 \times 4 = 27,80$ eur; $38,50 + 27,80 = 66,30$ eur). Trovy právneho zastúpenia žalobcu teda predstavujú spolu 673,41 eur ($510,18 + 96,93 + 66,30 = 673,41$ eur). Po pripočítaní trov pozostávajúcich zo zaplatených súdnych poplatkov 7.000,- Sk, trovy konania predstavujú sumu 905,84 eur ($7.000,-$ Sk = 232,43 eur; $673,41 + 232,43 = 905,84$ eur).

O trovách odvolacieho konania medzi žalobcom a žalovaným 2/odvolací súd rozhodol podľa § 142 ods. 1 v spojení s § 224 ods. 1 O.s.p. a ich náhradu úspešnému žalovanému 2/ nepriznal, pretože mu v odvolacom konaní žiadne trovy nevznikli.

Napadnutým uznesením súd prvého stupňa uložil žalobcovi povinnosť zaplatiť štátu na účet Okresného súdu Bratislava II 400,- Sk z titulu náhrady trov, ktoré platil štát.

Súd prvého stupňa takto rozhodol podľa § 148 ods. 1 O.s.p. a žalovanému uložil povinnosť nahradiť štátu trovy konania pozostávajúce zo svedočného 400,- Sk, ktoré bolo vyplatené svedkovi Ondrejovi Uramovi.

Proti tomuto uzneseniu podal odvolanie žalobca. Odvolanie neodôvodnil.

Odvolací súd, ktorý bol viazaný rozsahom a dôvodmi odvolania (§ 212 ods. 1 O.s.p.), preskúmal napadnuté uznesenie, prejednal odvolanie na pojednávaní a dospel k záveru, že odvolanie je dôvodné.

Keďže odvolací súd zmenil rozsudok súdu prvého stupňa a žalobe vyhovel, žalobca bol v konaní úspešný a preto mu nemožno uložiť povinnosť nahradiť trovy štátu podľa § 148 ods. 1 O.s.p.

Z týchto dôvodov odvolací súd napadnuté uznesenie zrušil podľa § 221 ods. 1 O.s.p.

V prvostupňovom konaní bol vypočutý svedok Ondrej Uram, ktorému súd prvého stupňa uznesením z 31.10.2006 č. k. 45C 199/05- 148 priznal svedočné 400,- Sk (13,27 eur) a toto svedočné bolo svedkovi vyplatené zo štátnych finančných prostriedkov. Preto odvolací súd v zmysle § 148 ods. 1 O.s.p. uložil žalovanému 1/, ktorý v konaní nemal úspech, povinnosť nahradiť tieto trovy platené štátom.

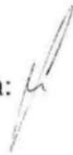
V odvolacom konaní bol vypočutý svedok JUDr. Alojz Krištofík, ktorému odvolací súd uznesením z 12.11.2009 priznal svedočné 27,99 eur a toto svedočné bolo svedkovi vyplatené zo štátnych prostriedkov. Preto odvolací súd v zmysle § 148 ods.

1 O.s.p. uložil žalovanému 1/, ktorý v konaní nemal úspech, povinnosť nahradiť tieto trovy platené štátom.

P o u č e n i e: Proti tomuto rozsudku odvolanie nie je prípustné.

V Bratislave, dňa 12. novembra 2009

Za správnosť vyhotovenia:
Andrea Gabíková

JUDr. Martin Murgaš
predseda senátu